

UN MATRIMONI MOLT UNIT. El poder polític i el poder religiós es fonen en un de sol a Arjona. Les majories abassegadores del PSOE en tots els comicis no eviten que l'alcalde (Juan Latorre, el més alt de la primera fila) i el capellà don Miguel, que encara fa servir maneres del passat, exhibesquen una relació ben estreta.

→ tremadura, on cada nit electoral és calçada a l'anterior: els socialistes arrasen i els populars queden ridiculitzats. Com si el temps s'haguera congelat el 1982, quan Felipe González va aconseguir que bona part d'Espanya votara com ho fa Arjona. No obstant això, el desencant que ha provocat l'abstenció de dissabte passat al Congrés pot fer miques els últims reduïtes verges del partit.

Una decepció enorme

És dimarts, 25 d'octubre, i Andrés Cañizares i Francisco Martínez Barragán xarren a l'entrada del poble, en una placeta decorada per una rèplica de la font dels lleons de l'Alhambra i una escultura que homenatja les dones agricultores. No fa ni 48 hores que el comitè federal del PSOE ha decidit abstenir-se a la investidura de Rajoy i la decepció és enorme. Històrica. Tots dos han votat sempre socialista, però aquesta votació pot marcar un abans i un després. "Votaré qui siga, el partit més petit que hi haja, mai no els perdonaré que hagen deixat governar la dreta," explica Martínez, mentre Cañizares, igualment indignat, es mostra més indulgent: "Els que han permès això, d'obres, en tenen ben poc. Són més de dretes que Fraga", diu, i no descarta tornar a votar el PSOE "d'ací a vuit anys, si torna a ser el PSOE d'abans i encara visc". "Susana Díaz és la culpable de tot, una xoriça. M'agrada més el PSC que el

PSOE andalús, els veig més d'esquerres", continua Cañizares, que en el passat va viure a Badalona. El seu amic apunta cap a Felipe González i Alfonso Guerra i admet sentir "molta llàstima", perquè "ja no són d'esquerres". Cañizares, resignat, corrobora que "malauradament, el PSOE ha preferit administrar el capitalisme, evitar que no s'ensorre". Tots dos pensen que els socialistes continuaran governant Arjona –"si el PSOE posara una ceba de candidat, tindriem una ceba com a alcalde", ironitzen– però tanmateix creuen que l'abstenció els passarà factura.

"Ací vam patir molt", xiuxiueja un altre simpatitzant socialista, que en aquest cas prefereix mantenir l'anonimat. "El capital mai no ha estat ben repartit, i els cacics aprofitaven la seua posició de superioritat per maltractar els jornalers", explica, "uns abusos que la gent no ha

oblidat". Quan se li demana per l'actitud de Susana Díaz en la jugada que ha conduït a la defenestració de Pedro Sánchez i l'abstenció parlamentària, aquest veï dibuixa una presidenta andalusa "llarga de mà i curta de valentia", en contraposició a un Sánchez que "ha contemplat els 140 anys d'història del partit i ha conclòs que no podia fer una cosa així". "No hi puc donar crèdit, encara em costa de creure", comenta sobre la votació de dissabte passat, "per culpa dels barons, sense consulta prèvia a la militància, hem regalat el fusell i ens hem agenollat davant el PP". "Imperdonable!", exclama, per bé que no es veu votant un altre partit: "Sóc socialista per damunt de tot, no puc trair les meues idees".

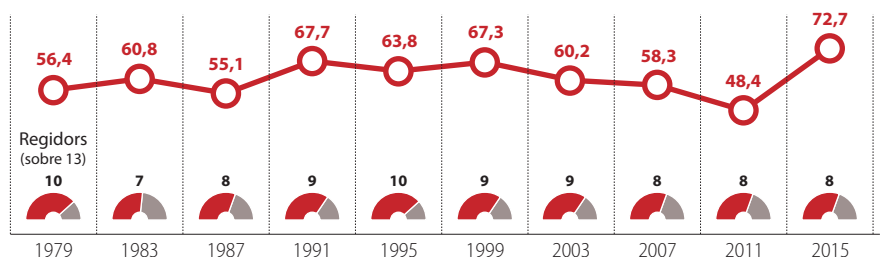
A la porta de sa casa, al carrer de Menéndez y Pelayo, hi ha José Aranda, un ex-treballador de la factoria Seat

Resultats del PSOE a Arjona en les eleccions municipals, andaluses i estatals

Percentatge de vot

ELECCIONS MUNICIPALS

que va viure 50 anys a l'Hospitalet de Llobregat. "La culpa, la tenen els catalans", afirma, i a continuació amplia el ventall de culpables: "No em refie gens del *Coletas*; amb ell, tot seria un autèntic desastre". Molest amb la situació política que s'ha generat, es limita a dir, enigmàticament, que "si el PSOE fóra bo, hauria de governar sempre", però els socialistes, segons ell, "es mouen tant com un penell".

El possible secret

Uns metres més allà, a la terrassa d'una cafeteria cèntrica, tres dones gaudeixen del sol de la vesprada mentre prenen alguna cosa. Tampoc no volen que el seu nom aparega, potser perquè sostenen una teoria políticament poc correcta a l'hora de justificar les raons de l'èxit del PSOE al municipi. Cap de les tres no s'hi sent afí.

"És per les ajudes del PER que els socialistes tenen tants bons resultats a la província de Jaén", sentència la més jove. "Fent una petita aportació durant tot l'any, la gent que treballa al camp rep una subvenció durant els sis mesos en què el cultiu de l'oliva no genera activitat, però en realitat, ni tan sols treballen els 35 dies que exigeix l'administració", emfatitza irritada. L'antic PER (l'acrònim de Plan de Empleo Rural) ara es diu PFEA (Plan de Fomento del Empleo Agrario), i tothom el relaciona estretament amb el PSOE, que va generalitzar-lo –a Extremadura i Andalusia– en temps de González.

Qui paga un "segell agrícola" durant 12 mesos –a 87 euros el mes– forma part del "cens agrari" i té dret a percebre una ajuda de 421 euros anuals durant sis mesos. Per tal d'accedir-hi, cal que l'inte-

ressat aporte un certificat que acredite el compliment dels 35 jornals –*peonadas*, en diuen– necessaris, encara que l'any passat, a causa de la mala collita, la xifra mínima de jornades treballades va quedar reduïda a només 20. Si la persona en qüestió supera els 52 anys, la paga es prolonga fins als deu mesos anuals i no requereix la presentació de paperassa.

"La majoria dels receptors de les ajudes no acudeixen al camp, sinó que algun amic o conegut els dona d'alta i els signa tots els papers a canvi que paguen la quota de la seguretat social", aprofundeix la jove. Descomptant els pagaments que cal efectuar mensualment i les taxes a l'empresari agrícola, els guanys anuals poden ascendir a 2.000 euros nets. "Complementada amb alguna feina en l'economia submergida, aquesta paga permet que molta gent visca sense passar necessitats, i que fins i tot es puguin permetre algun caprici, com per exemple comprar-se un vestit de gitana per anar a la romeria de torn", remata la dona del costat. I és que Arjona i la seua rodalia, des de la Setmana Santa fins a la tardor, és un no parar de festivitats religioses: la Virgen de la Cabeza, San Isidro, la Virgen de Gracia, la Virgen de Alharilla, San Juan, la Virgen del Carmen, les festes d'agost en honor als sants Bonoso i Maximiliano, la Fira Real d'Arjona, que té lloc cada mes de setembre des del 1792...

"El 90% de les famílies cobren el subsidi agrari i el frau és molt estès", argumenta la tercera dona de la taula, "conec casos en què quatre dels cinc membres el perceben, sense anar al camp". "El PSOE s'ha fet un fart de repetir que amb el PP perillarien les ajudes, i aquesta por li dona rèdits", continua l'amiga. Sense

aquesta aportació conjunta dels governs estatal, autonòmic i provincial, com seria la vida a Arjona? La resposta arriba en forma d'exclamació: "Ens menjariem els uns als altres!".

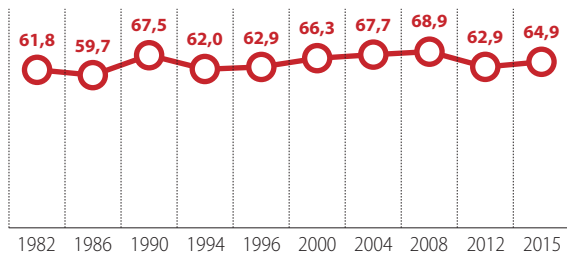
L'existència d'irregularitats sembla òbvia. "N'hi ha que tenen 100.000 oliveres i no necessiten ocupar cap jornal: en tenen prou amb els *tractoritos*", comenta Andrés Cañizares, pels volts de la vuitantena, per tal de fer veure els efectes perversos de la millora tecnològica. "Abans es plantaven cereals, cigrons i més coses, però ja fa anys que només s'hi veuen oliveres, perquè la gent vol rebre les ajudes. Ací han plantat oliveres com si foren alls, per rebre el màxim d'ajudes possible, i els petits productors, per contra, no hi tenen accés", fa saber un altre veí d'Arjona. "El dia que van arribar els *ruedas gordas*, ens vam quedar sense feina", explica un tercer home en referència als tractors. Lluny queden les campanyes dels anys 60 o 70, quan centenars de persones es desplaçaven tres mesos a Arjona per guanyar uns dinerets al camp. Ara la campanya dura 40 dies, en el millor dels casos.

Fusta de polític

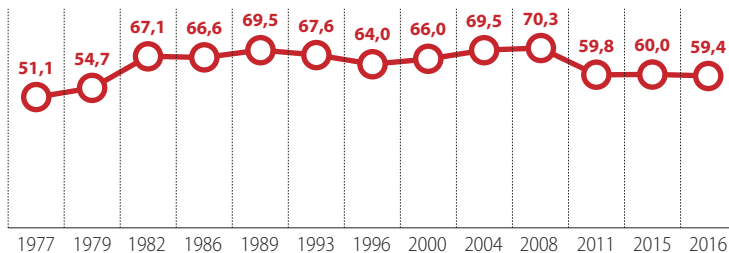
Antigament, Arjona també era coneguda per les empreses de fusteria. Malgrat les maltempades, encara sobreviu Indemar, que pot presumir d'haver moblat hotels de luxe com el Villa Padierna de Marbella, on va allotjar-se Michelle Obama, la dona del president nord-americà, durant la seua visita a la costa del Sol, l'estiu del 2010.

La fusta de Juan Latorre Ruiz, l'alcalde d'Arjona, és de polític. Regidor des dels 24 anys, quan tot just havia acabat la carrera de dret, en el passat va ser assessor →

➡ ELECCIONS ANDALUSES

➡ ELECCIONS ESTATALS

→ extern de l'Institut Andalús de la Joventut (IAJ). Ara en té 29 i és vice-secretari general de les Joventuts Socialistes a la província de Jaén. Pertany a una nissaga molt lligada al PSOE: son pare, José Latorre Palomo, va ser l'alcalde del 1991 al 1995, i el seu germà, José Latorre Ruiz, és diputat al Parlament andalús des de les eleccions del 2015, i secretari de formació de l'executiva federal de Joventuts Socialistes.

“Únicament el PSOE defensa aferrissadament el PFEA”, s'enorgulleix el primer edil, “són unes ajudes que fixen la població al territori i que, en comparació de les que ha rebut la indústria de l'automòbil, són irrisòries”. Latorre garanteix que no coneix casos de frau relacionats amb aquestes ajudes: “No, no en conec cap, però si algú en té constància, hauria de denunciar-ho immediatament. Els inspectors supervisen el procés per comprovar que tot es fa de manera correcta”.

Latorre rebutja de ple l'expressió “vot captiu”, perquè li sembla “una falta de respecte enorme, un argument simplista que denota una manca de coneixement de la nostra realitat”. “Tot plegat és molt més senzill: ací, la majoria social sempre s'ha identificat més amb l'esquerra, i la ciutadania valora la feina que el PSOE ha dut a terme en l'àmbit educatiu, sanitari, de serveis socials o d'infraestructures. Qui parla de servilisme o de clientelisme, s'equivoca absolutament”, etziba l'alcalde d'Arjona, que lloa la capacitat de “renovar la llista local cada quatre anys”, una estratègia que ha permès la presència de nou alcaldes socialistes diferents, del

POCA FEINA, I MECANITZADA.

Algunes feines encara requereixen la mà de l'ésser humà, però els tractoritos –també coneguts com els *ruedas grandes*– n'han estalviat molta. Malgrat això, tothom reuneix les *peonadas* necessàries que li calen per cobrar el subsidi agrari.

1979 ençà. En aquest mandat, el PSOE té deu regidors, per dos del PP i un d'IU. En nombre de militants, els socialistes també arrassen: en tenen una norantena.

El matrimoni entre el poder polític i el poder religiós no evita que Latorre també siga present a les celebracions que commemora l'església evangelista –que disposa de seu pròpia a Arjona– o que haja col·locat la bandera multicolor –l'emblema de lesbianes, gais, transsexuals i bisexuals– a la balconada del consistori amb motiu del dia de l'orgull

LGTB. “Vaig allà on em conviden, i continuaré fent-ho”, afirma, “perquè l'Ajuntament ha d'assemblar-se a la gent que representa”. De la seua acció de govern, subratlla l'increment dels bars i restaurants i l'arribada de turistes. “Abans no venia ningú, i ara en rebem entre 5.000 i 6.000 cada any”, informa.

Tanmateix, Rosario Contreras, l'única regidora d'IU, considera que la defensa del PFEA sí que explica els grans resultats del PSOE. “Qui el cobra, té por de perdre'l en cas que un dia ja no hi siguen, els socialistes”, però apunta “l'acumulació de poder econòmic i el control dels mitjans de què disposa l'Ajuntament” com la veritable causa de l'èxit. Amb tot, no dubta que el PSOE pagarà cara l'abstenció a la investidura de Rajoy: “La militància s'ha sentit defraudada; alguns marxaran i uns altres cada vegada es distanciaran més dels òrgans directius del partit”, preveu. Contreras, això sí, agraeix el tracte “afable” de l'equip de govern. “Osten ten una majoria aclaparadora, però la comunicació amb l'oposició és bona”, diu. Aquest setmanari ha tractat de contactar, en va, amb els dos regidors populars.

Ja és tard. Pel passeig del General Muñoz-Cobo (qui va animar l'arribada de la dictadura de Miguel Primo de Rivera i fou detingut en la Segona República per haver participat en la *sanjurjada*), que dona accés al parc General Morales, camina apressadament Manuel Olivares, que confessa ser votant del PSOE, per bé que no hi milita. “No estic gens d'acord amb la política que ha fet Rajoy els quatre anys que porta com a president, però aprobe l'abstenció. Fa un any que estem sense govern i això ja no podia allargar-se més”, raona.

—¿Y usted piensa que el PSOE se resentirá por ello? ¿Dejará de obtener en Arjona estos porcentajes de voto tan espectaculares?

—¿Qué va! Aquí la gente es muy creyente del PSOE. ●